

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

20 липня 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 1471/дп-16

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі:

головуючого - Устименко В.Є.,

членів Комісії: Бутенка В.І., Василенка А.В., Заріцької А.О., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Шиловой Т.С.,

розглянувши питання про відкриття дисциплінарної справи стосовно судді Шевченківського районного суду міста Києва Трубнікова Андрія Володимировича та суддів Апеляційного суду міста Києва Єфімової Ольги Іванівни, Беця Олександра Вадимовича, Коваль Світлани Миколаївни за зверненням народного депутата України Власенка С.В., заступника Генерального прокурора України Баганця О.В.,

встановила:

У березні, квітні 2014 року на адресу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі - Комісія) надійшли звернення народного депутата України Власенка С.В. та заступника Генерального прокурора України Баганця О.В. щодо поведінки судді Шевченківського районного суду міста Києва Трубнікова А.В. та суддів Апеляційного суду міста Києва Єфімової О.І., Беця О.В., Коваль С.М., яка може мати наслідком притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

Народний депутат України Власенко С.В. повідомляє, що суддя Трубніков А.В. під час досудового розслідування за обвинуваченням ОСОБА_1 у несплаті податків та заволодінні чужим майном перебуваючи на посадах президента ЗАТ «Промислово-фінансова корпорація «Єдині енергетичні системи України» та президента АКБ «Південкомбанк» виніс постанову від 08 грудня 2011 року про взяття ОСОБА_1 під варту, мотивуючи своє рішення тим, що обвинувачена може ухилятися від слідства і суду та від виконання процесуальних рішень. Проте, як зазначає заявник, на момент винесення постанови ОСОБА_1 вже перебувала під вартою і знаходилася в СІЗО, її свобода та пересування були обмежені. Розглядаючи питання про взяття під варту суддя Трубніков А.В. порушив вимоги статті 148 КПК України, оскільки виніс постанову без достатніх підстав вважати, що обвинувачена буде намагатися ухилятися від слідства та суду.

Також заявник наголошує, що судові засідання 08 грудня 2011 року в приміщенні Київського СІЗО суддею Трубніковим А.В. було порушено одну із основних засад судочинства, закріплену статтею 129 Конституції України, це гласність судового розгляду. Відповідно до частини 1 статті 20 КПК України розгляд справи в усіх судах відкритий, за винятком випадків, коли це суперечить інтересам охорони державної або іншої захищеної законом таємниці. Закритий судовий розгляд допускається за мотивованою ухвалою суду в

окремих категоріях справ. Незважаючи на те, що в постанові суду від 08 грудня 2011 року суддею Трубніковим А.В. вказано, що розгляд проходив у відкритому судовому засіданні, та не виносилося жодної ухвали суду про закритий розгляд справи, за своїм змістом судовий розгляд відбувався у закритому режимі в приміщенні Київського СІЗО, при цьому, що КПК України у редакції 1960 року взагалі не передбачає можливість проведення виїзних судових засідань. Відповідну норму було вилучено з кодексу в 2001 році.

Крім того заступник Генерального прокурора України Баганець О.В. стверджує, що у постанові суду від 08 грудня 2011 року про обрання запобіжного заходу підстави до його обрання були аналогічні підставам, викладеним у поданні слідчого. Зазначене свідчить про грубе порушення суддею Трубніковим А.В. та суддями Апеляційного суду міста Києва Єфімовою О.І., Коваль С.М. і Бець О.В., які залишили постанову суду від 08 грудня 2011 року без змін, вимог частини 1 статті 29, статей 64, 68 Конституції України, пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікованої Законом України від 17 липня 1997 року № 475/97-ВР, та статті 148 КПК України.

З урахуванням викладених обставин заявники просять Комісію притягнути суддю Шевченківського районного суду міста Києва Трубнікова А.В. та суддів Апеляційного суду міста Києва Єфімової О.І., Беця О.В., Коваль С.М. дисциплінарної відповідальності.

28 березня 2015 року набрав чинності Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд», яким Закон України «Про судоустрій і статус суддів» викладено у новій редакції. Відповідно до пункту 8 Розділу II цього Закону (Прикінцеві та перехідні положення) заяви та скарги, подані до набрання чинності цим Законом, а також дисциплінарні провадження щодо суддів, розпочаті до набрання чинності цим Законом, здійснюються відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції, що діяла на момент подачі відповідної заяви (скарги), відкриття відповідного дисциплінарного провадження.

Враховуючи наведене дисциплінарне провадження за даною скаргою здійснюється за Законом України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції від 2010 року (далі - Закон).

Відповідно до статті 86 Закону членом Комісії проведено перевірку викладених у зверненні фактів та обставин.

Розглянувши висновок члена Комісії та зібрані в процесі перевірки матеріали, заслухавши доповідача, Комісія дійшла висновку, що у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді Шевченківського районного суду міста Києва Трубнікова А.В. та суддів Апеляційного суду міста Києва Єфімової О.І., Беця О.В., Коваль С.М. необхідно відмовити з таких підстав.

Перевіркою встановлено, що у провадження судді Шевченківського районного суду міста Києва Трубнікова А.В. 07 грудня 2011 року надійшло подання старшого слідчого в ОВС 3 відділу 1 управління ГСУ СБ України майора юстиції Грабика М.В., погоджене з заступником Генерального прокурора України державним радником юстиції 1 класу Є. Блажівським, про обрання запобіжного заходу у виді взяття під варту відносно ОСОБА_1, обвинуваченої у вчиненні злочинів, передбачених ч. 2 ст. 15 і ч. 5 ст. 191; ч. 4 ст. 19, ст. 80-1 (у редакції 1960 р.), ч. 3 ст. 27, ч. 5 ст. 191; ч. 3 ст. 27, ч. 2 ст. 15, ч. 5 ст. 191; ч. 3 ст. 27, ч. 3 ст. 212; ч. 3 ст. 212 КК України,

За результатами судового розгляду вказаного подання 08 грудня 2011 року було прийнято постанову, про обрання відносно обвинуваченої ОСОБА_1 запобіжного заходу у виді взяття під варту.

З матеріалів перевірки вбачається, що в судове засідання з розгляду подання про обрання запобіжного заходу обвинуваченій ОСОБА_1, яке було розпочате 07 грудня 2011 року о 17 год. 30 хв. у приміщенні Шевченківського районного суду міста Києва, обвинувачену не було доставлено за станом здоров'я. Разом з тим, захисником Власенко С.В. було передано заяву обвинуваченої щодо обов'язкового розгляду подання у її присутності, а від прокурора у судовому засіданні надійшло клопотання про продовження розгляду подання слідчого у судовому засіданні у приміщенні Київського СІЗО ДДУПВП в м. Києві та

Київській області, з урахуванням вимог статті 165-2 КПК України (1960 року) щодо стислих строків вирішення по суті подання про обрання запобіжного заходу у виді взяття під варту (72 години), суддею Трубніковим А.В. було задоволено клопотання прокурора та постановлено продовжити розгляд подання слідчого у судовому засіданні в приміщенні Київського СІЗО ДДУПВП в м. Києві та Київській області. Вказане рішення було прийнято на місці із занесенням постанови до протоколу судового засідання.

У подальшому, 07 грудня 2011 року о 20 год. 35 хв., судове засідання з розгляду подання було продовжено у приміщенні Київського СІЗО ДДУПВП в м. Києві та Київській області. Але для належної підготовки приміщення для судового розгляду та ознайомлення захисника з копією подання, його розгляд було відкладено до 08 грудня 2011 року до 09:00 год.

Після перерви судове засідання було оголошено продовженим 08 грудня 2011 року о 09:00 год. у приміщенні Київського СІЗО. У судовому засіданні були присутні обвинувачена ОСОБА_1, захисник Власенко С.В., прокурор Дробот В.О., слідчий Грабик М.В., представник Уповноваженого Верховної Ради України із захисту прав людини Палій А.М.

При цьому, з метою забезпечення гласності і відкритості судового процесу 07 грудня 2011 р. на адресу начальника Київського СІЗО було направлено лист про надання інформації щодо можливості допуску у приміщення Київського СІЗО представників ЗМІ та вільних слухачів при проведенні даного судового засідання.

Згідно із листом в.о. начальника Київського СІЗО Домбровського С.В. від 08 грудня 2011 року № 40791, у зв'язку із конструктивними вимогами приміщення Київського СІЗО, де утримується обвинувачена ОСОБА_1, забезпечити можливість присутності під час судового засідання вільних слухачів та представників ЗМІ неможливо, при цьому слід зважати на те, що слідчий ізолятор є режимним об'єктом закритого типу.

Крім того у вказаному судовому засіданні, яке проходило у приміщенні Київського СІЗО, як представник громадськості та особа, яка здійснює нагляд за дотриманням прав громадян, приймав участь представник Уповноваженого Верховної Ради України із захисту прав людини Палій А.М.

Також не були позбавлені права на перебування як у приміщенні Київського СІЗО. так і у судовому засіданні народні депутати України, які відповідно до Закону України «Про статус народного депутата України», при пред'явленні посвідчення народного депутата України користуються правом безперешкодно відвідувати органи державної влади та органи місцевого самоврядування, а також правом безперешкодного доступу на всі підприємства, в установи та організації, розташовані на території України, однак дане право використано не було.

Станом на грудень 2011 року розгляд подань про обрання запобіжного заходу здійснювався згідно положень закону, які врегульовували кримінальний процес на стадії досудового слідства, відповідно до статті 165-2, Глави 13 «Запобіжні заходи», розділу 2 «Порушення кримінальної справи, дізнання і досудове слідство» КПК України 1960 року.

При цьому принцип гласності є прямо характерним для судових стадій процесу, та діє в повному обсязі при розгляді кримінальної справи по суті, і має обмежену дію на стадії розслідування кримінальної справи, та полягає, переважним чином, у наданні громадськості інформації про день і місце судового засідання.

Зазначене слухання проходило з повним фіксуванням судового процесу технічним звукозаписувальним засобом.

У письмових поясненнях, наданих на запит Комісії, суддя Трубніков А.В. зазначив, що дійсно частиною 5 статті 20 КПК України у редакції 1960 року, чинній станом на 17 травня 2001 року, було регламентовано проведення виїзних судових засідань. Згідно зазначеної статті, суди повинні були широко практикувати проведення судових процесів безпосередньо на підприємствах, будовах, в радгоспах, колгоспах з участю в необхідних випадках громадських обвинувачів і громадських захисників, частину 5 статті 20 КПК України було виключено Законом України «Про внесення змін до Кримінально-

процесуального кодексу України від 21 червня 2001 року №2535-111. Разом з тим станом на день розгляду подання про обрання запобіжного заходу відносно обвинуваченої ОСОБА_1 будь-які законодавчі акти, включно із КПК України 1960 року, прямої заборони на проведення судового засідання поза межами суду не містили.

Також суддя Трубніков А.В. пояснив, що рішення про проведення судового засідання з розгляду подання про обрання запобіжного заходу відносно обвинуваченої ОСОБА_1 було прийнято із урахуванням того, що статтею 165-2 КПК України було визначено стислі терміни вирішення по суті подання про обрання запобіжного заходу у виді взяття під варту (72 години), а також зважаючи на обов'язковість допиту обвинуваченого у судовому засіданні при розгляді подання і заяву обвинуваченої щодо обов'язкової участі у судовому засіданні, також було враховано, що обвинувачена ОСОБА_1 згідно медичної довідки від 08 листопада 2011 року за станом здоров'я могла брати участь у судовому засіданні, однак, зважаючи на існування медичних протипоказань, не могла бути доставлена до приміщення суду. Тому рішення суду (щодо проведення судового засідання поза межами суду у приміщенні Київського СІЗО) у повній мірі узгоджується з позицією, викладеною у частиною I статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, згідно якої кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Також суддя Трубніков А.В. зазначив, що доводи народного депутата України Власенко С.В. про взяття ОСОБА_1 вдруге під варту постановою суду від 08 грудня 2011 року з тих підстав, що такий запобіжний захід відносно останньої вже обрано в рамках розгляду іншої кримінальної справи та він є чинним і ніким не скасованим, не є законодавчо обґрунтованими, оскільки діючий на той час кримінально-процесуальний закон, а саме Кримінально-процесуальний кодекс України 1960 року, врегульовував обрання запобіжного заходу в межах окремої кримінальної справи і прямо не забороняв обрання одного і того ж виду запобіжного заходу щодо особи в рамках окремих кримінальних справ. Крім того слід зазначити, що на день розгляду клопотання обвинувальний вирок суду щодо ОСОБА_1 законної сили не набрав та перебував на стадії апеляційного оскарження.

З матеріалів перевірки також вбачається, що ухвалою Апеляційного суду міста Києва від 21 грудня 2011 року постанову Шевченківського районного суду міста Києва від 08 грудня 2011 року про обрання обвинуваченій ОСОБА_1 запобіжного заходу у виді взяття під варту - залишено без змін, а апеляції обвинуваченої ОСОБА_1 та захисника Власенка С.В. - без задоволення.

У письмових поясненнях, наданих на запит Комісії, суддями Єфімовою О.І., Бецьом О.В., Коваль С.М. зазначено, що ухвала суду на час її винесення постановлена за наявності для цього правових підстав, передбачених статтями 148,150,155 КПК України у редакції 1960 року, та згідно, встановленої в статті 165-2 КПК України процедури.

Судді апеляційної інстанції вказують, що необхідність застосування такого запобіжного заходу впливала з обґрунтування подання слідчого, доводів прокурора та матеріалів кримінальної справи, які були надані суду органом досудового слідства у підтвердження викладених у поданні даних. Позиція сторони захисту не спростовувала тих даних, які надавалися стороною обвинувачення при розгляді питання про застосування запобіжного заходу. Надані матеріали свідчили про необхідність застосування щодо обвинуваченої запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, з метою запобігти ризикам з боку обвинуваченої ухилятися від явки до органів слідства та суду, перешкодити встановленню істини у справі, негативно впливати на свідків, хід слідства та збір доказів, зважаючи на тяжкість, характер та обставини інкримінованих ОСОБА_1 злочинів, а також дані про особу обвинуваченої. Рішення суду про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, яке були предметом перевірки апеляційного суду,

ґрунтувалося на вимогах закону, було вмотивованим та передбачало встановлені кримінально-процесуальним законодавством.

Ті обставини, що на момент розгляду апеляційних скарг відносно ОСОБА_1 діяв запобіжний захід в іншій кримінальній справі, на думку суддів апеляційного суду, жодним чином не виключало собою право суду застосувати у даній кримінальній справі аналогічний запобіжний захід. Запобіжний захід у кримінальній справі обирається виключно в розрізі та з урахуванням обставин тієї кримінальної справи, в межах якої вноситься подання про застосування запобіжного заходу. Якщо при розгляді подання суд встановлював наявність ризиків того, що обвинувачений може ухилитися від слідства і суду, перешкодити встановленню істини у кримінальній справі, КПК України 1960 року не передбачав обов'язку суду вивчати та пов'язувати своє рішення з питанням кількості інших кримінальних справ, які існують стосовно обвинуваченого; види запобіжних заходів, застосованих в цих кримінальних справах; терміни дії запобіжних заходів в них; наявність підстав звільнення з під-варти в цих кримінальних справах.

Виходячи з положень статей 148, 150, 155 КПК України 1960 року, за наявності встановлених у конкретній кримінальній справі обставин, які давали підстави для застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, дія запобіжного заходу в іншій кримінальній справі, не могла бути підставою для відмови у задоволенні подання слідчого.

На час винесення постанови суду першої інстанції та ухвали апеляційного суду вирок Печерського районного суду м. Києва від 07 жовтня 2011 року щодо ОСОБА_1 не набрав законної сили, а тому міг бути скасований чи змінений, що потягло б за собою й зміну чи скасування запобіжного заходу у кримінальній справі. Таким чином, відмова у застосуванні запобіжного заходу у даній кримінальній справі, могла призвести до того, що у разі звільнення обвинуваченої з-під варти (наприклад, внаслідок скасування, зміни судового рішення, на підставі якого вона трималася під вартою чи застосування акту амністії, помилування тощо), обвинувачена вважалася такою, що не має жодних процесуальних обмежень у цьому кримінальному провадженні.

Перевіркою встановлено, що відомості наведені у зверненні народного депутата України Власенка С.В. та заступника Генерального прокурора України Баганця О.В. стосуються тих обставин, які підлягають перевірці апеляційної інстанцією при розгляді апеляції учасників процесу та, по суті своїй, є наданням оцінки судовому рішенню.

Комісія не є органом правосуддя та не наділена повноваженнями встановлювати або оцінювати обставини справи, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, а також перевіряти законність і обґрунтованість судових рішень.

Відповідно до частини першої статті 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається. Давати оцінку процесуальним діям суддів щодо розгляду конкретної судової справи може лише апеляційна та касаційна інстанції при перегляді судових рішень.

Доводи народного депутата України Власенка С.В. стосовно дій судді Трубнікова А.В. під час винесення постанови суду від 08 грудня 2011 року про взяття ОСОБА_1 під варту, було перевірено судом апеляційної інстанції при перегляді в апеляційному порядку.

У чому полягали порушення суддів апеляційної інстанції та з яких підстав вони мають бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності заявниками не наведено.

Підстави дисциплінарної відповідальності судді передбачено статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Під час проведення перевірки підстав для притягнення суддів Трубнікова А.В. Єфімової О.І., Беця О.В., Коваль С.М. до дисциплінарної відповідальності не встановлено.

Оскільки в діях судді Шевченківського районного суду міста Києва Трубнікова А.В. та суддів Апеляційного суду міста Києва Єфімової О.І., Беця О.В., Коваль С.М. не вбачається

ознак дисциплінарного проступку, передбаченого статтею 83 Закону, підстави для відкриття дисциплінарної справи стосовно них відсутні.

Керуючись статтями 83-86, 91, 97 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Комісія

вирішила:

відмовити у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді Шевченківського районного суду міста Києва Трубнікова Андрія Володимировича та суддів Апеляційного суду міста Києва Єфімової Ольги Іванівни, Беця Олександра Вадимовича, Коваль Світлани Миколаївни за зверненням народного депутата України Власенка С.В., заступника Генерального прокурора України Баганця О.В.

Головуючий

В.Є. Устименко

Члени Комісії:

В.І. Бутенко

А.В. Василенко

А.О. Заріцька

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

Т.С. Шилова